

El dret a viure en la nostra llengua ha d'estar garantit en tots els àmbits

En català també, en català primer

ANTONI MIR

La llengua és vida. Ens apassiona. Parlar de llengua és parlar de nosaltres i de la nostra qualitat de vida. Poca broma! Per això, hem de fer una política lingüística per a les persones d'una societat canviant, tant en la composició com en la manera de viure. Hem d'incorporar la política lingüística a la quotidianitat personal i laboral sense que suposi un sobreesforç.

Hem de fer fàcil viure en català. Fer-ho possible a tothom que visqui aquí, vengui d'on vengui, i només ho aconseguirem mitjançant una llengua útil, amable, per compartir, de tots els ciutadans; una llengua d'acollida, de modernitat, que obri el cor de Catalunya.

Viure plenament i feliçment en català és l'objectiu de la política lingüística de la Generalitat, conscients que tota acció de govern inclou continguts de llengua. N'hi ha a la sanitat, la Seguretat Social, la universitat, la recerca, la societat de la informació, els jutjats, les escoles, el comerç, el turisme, el consum, la indústria, el treball, el benestar social, la política d'immigració i de ciutadania. En conseqüència, la política lingüística és transversal i això explica que la secretaria de Política Lingüística estigui adscrita a Presidència i se l'alliberi de l'àmbit cultural, perquè la llengua és creació i indústria cultural, però va molt més enllà de la cultura.

La llengua és com l'amor. L'amor és inexistent sense persones que estimen. La llengua existeix si hi ha persones que l'usen. Les dades de l'Enquesta de l'Ús Social del Català 2003 ens informen que el català és la llengua habitual per al 50,1% de la població, i que creix un 10,8% com a llengua parlada

als fills, així com que el 94,5% de la població l'entén.

També ens diu que necessita un fortíssim impuls social, objectiu prioritari que hem d'assolir. La ciutadania exigeix productes, béns i serveis ara inexistents. Hi ha demanda, però no prou oferta. A la pregunta "Si vostè s'adreça en castellà a una persona desconeixuda i aquesta li respon en català, què fa?", un 80% respon que continuaria en català. I viceversa. No hi ha rebuig social a cap llengua.

El dret dels ciutadans a reclamar més oferta en català és un deure per als sectors públic i privat. ¿Oï que hi ha el dret a la salut i no ens poden servir un aliment en mal estat? No seria legal, ni ètic. Si existeix el dret a viure en català, qualsevol producte o servei comercialitzat a Catalunya, qualsevol establiment o servei professional que actuï a Catalunya ha de tenir en compte el català. És legítim i ètic. Parlar del dret a viure en català és parlar de lleis i d'ètica civil, de valors, del sentit bàsic de la justícia, de la legitimitat moral.

Parlam de cinema, DVD, videojocs, productes d'alimentació, serveis per al temps de lleure, manuals d'instruccions, contractes, de la llengua de treball i d'atenció al públic. Parlam del fet que, amb transaccions econòmiques, accedim a àmbits que afecten directament la nostra manera de viure.

Ens agradi o no, vivim dins una societat de consum, en un món de transaccions i fluxos econòmics que formen part de la vida. Comprar un queviure o un DVD és alguna cosa més que adquirir un producte. Significa accedir a salut, qualitat, coneixement, creació, tecnologia, temps de lleure, etc., i com a consumidors amb drets, volem fer-ho, també, en català. I sempre que sigui possible, en català primer, en qualsevol producte, servei o prestació.

JAUME BATLLE

Per això, la disponibilitat lingüística és un dret innegociable i irrenunciable davant qui sigui. El gran avanç s'ha de fer en el sector privat. Tots els establiments oberts al públic, tots els serveis professionals, han d'estar en disposició d'atendre i correspondre en català els ciutadans. Es poden discutir i negociar ritmes, però no l'objectiu final. Es poden acordar programes de suport i d'adaptació, però el dret a viure en català, com el dret a la salut, no es pot negociar. Es discuteix, únicament, com i quan s'ha de garantir millor. Les patronals i els sindicats han d'assumir, amb un sector públic autònom que doni exemple, que s'ha de gestionar la diversitat lingüística, incloent-hi, també i sempre, el català. Aquest fet no implica un sobre-cost, ben al contrari, pot comportar la creació d'un nou mercat, nous llocs de feina, més satisfacció del consumidor i augment de beneficis, materials i d'imatge de l'empresa.

De cap manera es pot rebutjar aquesta justa demanda amb afirmacions com "no es pot coartar la llibertat de l'empresariat en un país bilingüe". La incorporació del català a la vida econòmica és una inversió de present i de futur, i hem d'establir un pacte social renovat i ambiciós entre empresaris, treballadors i ciutadans. Anam a un escenari de màxims, hem de ser agosarats i implicar tota la nostra societat per introduir la presència del català en tots els fluxos econòmics. ¿Estam d'acord en l'objectiu de fer fàcil viure en català? Aconseguim-lo, anam per feina i amb la gent que fa feina, i per nosaltres no quedarà. Perquè qui vulgui viure en català ho ha de fer sense patir i sense esforços, i aquest dret es veurà reconegut si aplicam el principi *En català també, en català primer*.

• ANTONI MIR. SECRETARI DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Les princeses

GABRIEL JANER MANILA

Aquests dies, després de l'espectacle de les noces, em vénen ganes de parlar de princeses. A les rondalles –m'agrada referir-me a les realitats de ficció, molt més que a les realitats fictícies–, les princeses adopten múltiples formes. Hi ha, sobretot, les princeses que ho són de natura –princeses biològiques– i les que ho són perquè l'atzar els ha portat a la condició principesca: sovint joves trapasseres i espavilades de les quals un príncep una mica perdut s'enamora. Les princeses *biològiques* solen ser l'exemple més evident de la dona objecte: un objecte preciós, el premi que l'heroi, sovint arriscat i aventurer, vol obtenir. A vegades, aquestes princeses

estran malaltes, i debades el rei fa fer crides per veure si algú trobarà remei als seus mals. D'altres vegades, estan tristes. És el cas de la rondalla *La princesa bella*, que trobam recollida al corpus de mossèn Antoni M. Alcover. El conte relata la història d'una princesa que no riu, però ningú no en coneix la causa. No podia riure i estava trista, fins al punt d'haver de fer llit, perquè un ocell verd li havia pres la pinta amb què es pentinava, la veta amb què se subjectava la cabellera i un cabell. No volia menjar res, i res no l'aconhortava. El pare, aclapat, prometé que aquell que seria capaç de fer-la riure, si era fadrí, es casaria amb ella. I això s'aconsegueix, finalment, de diverses

maneres, segons la versió de la rondalla. Molt sovint hi intervé algun element que podria considerar-se un símbol eròtic, una simbolització màgica del sexe de l'home. La fa riure un ocell que l'afalaga i es transforma, finalment, en el jove que ella volia. La fa riure algú que toca un flabiol i la princesa es deixa dur per la seva música. A vegades, només perquè vegeu el poder fabulós de les paraules, la princesa riu només de sentir parlar del jove que toca el flabiol.

D'altres vegades, la princesa és presonera d'un monstre: un gegant o un drac de set caps que habita en un palau subterrani i té atemorida la ciutat. Un jove abrinat vindrà a combatre'l, li tallarà els caps i s'emportarà la princesa. Altres vegades, víctima d'un sortilegi, és a punt d'ofegar-se en l'aigua d'un estany. Després de vèncer totes les dificultats, un jove vindrà a treure-la de l'aigua. I pot aparèixer transformada en una granota, en un porc, en una somera... Però, en ocasions, la princesa haurà de superar proves difícils per aconseguir trobar l'espòs que ha de ser

el seu. També es dona el cas de la princesa a la qual el pare ha cercat un espòs que ella no vol.

Les possibilitats són quasi infinites. I a mi m'agraden aquestes històries de princeses que no riuen fins que no arriba un ocell a agombolar-les, o fins que no senten la música del flabiol –podria ser un altre instrument: un cornetí, una trompeta, àdhuc un violí– que arriba de lluny, ni que fos un bàlsam per al seu mal.

Les princeses que arriben al càrrec pels seus propis mèrits, vull dir les que no ho són per mèrits biològics –hi deu haver un gen que pot fer-nos prínceps i princeses?–, solen tenir un tret en comú: són llestes, més vives que la centella i etxerevides. A vegades són filles d'un carboner, d'un pescador, d'un mercader. A mi m'agrada, especialment, la història de n'Espardenyeta, que és com un dimoni. Se'n riu del rei fins que en té ganes i aquest, que és una mica betzol, s'enamora d'ella. Perquè els que són una mica betzols, a les rondalles, també s'enamoren.

• GABRIEL JANER MANILA. ESCRIPTOR